38e Jaargang. Zaterdag 25 Februari 1928. No. 8.

Dit blad verschijnt 's Zaterdags te Groningen.

ABONNEMENTSPRIJS:
Per 3 maanden f 1.—. Disponeeren 15 ct. extra. Voor 't Buitenland p. jaar f 6.50. Nieuwe abonné's bij vooruitbetaling.

DE ARBEIDER

Sociaal-Anarchistisch Weekblad

PRIJS DER ADVERTENTIËN.

Van 1—5 regels 50 ct., iedere regel meer 10 ct. Bij abonnement van 1000 regels of meer verlaagd tarief. — Arbeidersvereenigingen betalen 9 cent per regel.

Adres Commissie van Redactie: Baanstraat 41, Groningen.

Adres Administratie: Bloemsingel 6, Groningen.

Uit het leven van een model-fabrikant.

De vorige week is te Hengelo overleden de machinefabrikant D. W. Stork.

Men weet: de Stork's behooren tot wat men noemt: de model-fabrikanten.

Door het in 't leven roepen van allerlei instellingen, fondsen e.d., „ten bate der arbeiders" bereiken zij, dat van hen getuigd wordt, dat ze „een open oog hebben voor de nooden des volks", en wordt hun goedheid te pas en te onpas verkondigd door de kapitalistische pers.

Vergeten wordt dan doorgaans, dat die befaamde „goedheid" den fabrikant in kwestie geen windeieren legt; integendeel: zij hebben juist daardoor de arbeiders stevig aan hun fabrieken weten te binden; de fabrikanten zijn verzekerd van een rustig, niet aan verzet denkend personeel.

Zoo'n model-fabrikant nu was ook D. W. Stork. Geen wonder dus, dat toen deze het tijdige met het eeuwige had verwisseld, de groote pers hoog opgaf van zijn goedheid, zijn liefde voor de arbeiders enz.

„De Telegraaf" stond, wat het prijzen van Stork betreft, natuurlijk weer vooraan. Dit blad kon geen woorden genoeg vinden, om de braafheid van den overledene te schilderen.

Waar nu alle bladen zoo uitbundig den lof bezongen over den overledene, daar willen wij in dezen eens weer de „spelbreker" zijn en de Stork's van een andere zijde gaan belichten.

We wisten, dat onze oude kameraad G. Mantel te Hengelo wel een boekje open kon doen over de Stork's en daarom vroegen we hem, ons een en ander daaromtrent voor ons blad te willen mededeelen.

Ziehier, wat deze vriend ons schrijft:

In het jaar 1883, toen de arbeiders in verzet kwamen tegen de overmatig lange arbeidstijd en de lage loonen, was het voornamelijk Bennink te Hengelo, die dat verzet aanmoedigde. Bennink wekte de arbeiders op, zich niet langer tevreden te stellen met de positie, waarin ze verkeerden. Bennink was toen werkzaam in de Ned. katoen-spinnerij van C. F. Stork (de vader van den nu overleden D. W. Stork).

Wegens zijn optreden ten gunste der arbeiders werd Bennink door Stork ontslagen.

In Maart 1883 sprak Bennink voor een vergadering van arbeiders in de Beurs te Hengelo. 't Was D. W. Stork, die deze vergadering in de war stuurde door tot de arbeiders te roepen: „Volg mij en laat hem alléén staan!"

Van dien tijd af dateert de beweging onder de arbeiders te Hengelo. De loonen bedroegen toen 6, 7, 8 tot 10 gulden per week.

Van die loonen kregen de arbeiders geen vetberoerte. De fabriek van Stork begon te bloeien, ten koste van de gezondheid der arbeiders. In 1884 werd de eerste Hengelo'sche werkliedenvereeniging opgericht. De beweging voor algemeen stemrecht was toen in vollen gang.

D. W. Stork en z'n vader zagen 't met leede oogen aan, dat de arbeiders hunner fabriek zich met die vereeniging inlieten.

Domela Nieuwenhuis kwam voor 't eerst in Twente in 1885 en toen de beide heeren Stork zagen, dat een hunner arbeiders D. N. van den trein haalde, waren ze woedend. Hun haat kende geen grenzen meer en de vervolgingen zouden spoedig beginnen.

In 't voorjaar van 1885 vond er te Den Haag een socialistische bijeenkomst plaats. Toen ik aan Stork vroeg om een dag verlof, kreeg ik van C. F. S. ten antwoord: „Ik zou maar in Den Haag blijven bij Domela Nieuwenhuis".

1 Aug. 1885 kwam Nieuwenhuis te Hengelo spreken en toen de Stork's zagen, dat hun arbeiders zich met D. N. ophielden, raakten ze heelemaal van streek. Geen wonder: Hengelo moest onder hun gezag blijven. Daaraan mocht niet het minste worden getornd. De arbeiders mochten zich niet vereenigen om den strijd aan te binden voor een betere levenspositie. Ondergeteekende (Mantel) werd ontslagen, omdat ik D. N. in Twente had gehaald.

15 September 1885 werd in Den Haag een groote kiesrecht-meeting gehouden. Op den morgen van den 15en trokken wij door de straten van Hengelo, zingende:

„Op de meeting moet je wezen,
Op de meeting in Den Haag".

Een ander door ons gezongen liedje, begon aldus:

Rijke, eerste kamerleden,
Dieven, woekeraars, eerste klas
Zulke buitensporigheden
Komen nu niet meer te pas.

Nu moet men weten, dat C. F. Stork toendertijd lid der Eerste Kamer was.

Dat hem het zingen van laatstgenoemd liedje niet bijzonder welgevallig was, bewees hij door, naar aanleiding van dit zingen, aan 15 arbeiders hun ontslag te geven.

De afgevaardigde naar de kiesrechtmeeting te Den Haag, die den 17en September in Hengelo terugkeerde, werd door een groot deel der Hengelo'sche bevolking van den trein gehaald om hem te steenigen, terwijl 't er op werd aangelegd, hem in een kolk te drijven.

Dat was het werk van de heeren Stork, die de arbeiders hadden opgezweept. Zoo is dat jaren achtereen doorgegaan. De bloei der machinefabriek ging intusschen door en D. W. Stork werd de groote man. Alle bladen roemen thans z'n goedheid en z'n groote ondernemingsgeest, maar geen enkel blad repte over de groote winsten, welke door hem werden gemaakt. Die winsten konden slechts worden gemaakt, mede dank zij den arbeid der werkers.

D. W. Stork heeft meegewerkt, het kapitalisme hoog te houden en daardoor de werkloosheid en de oorlog mede in stand gehouden. Hij kon dit doen, dank zij de domheid en de lafheid der arbeiders.

Gelukkig echter breken nu ook andere gedachten zich baan, waaruit blijkt dat niet allen met D. W. Stork dweepen".

— — — — — — — — —

Tot zoover onze kameraad.

Zijn mededeelingen werpen wel een eenigszins ander licht op de Stork's dan de kapit. pers de laatste dagen deed.

De mentaliteit der model-fabrikanten wordt ons door bovenstaande heel duidelijk.

Ze zijn erg lief jegens de arbeiders, wijl ze reeds lang hebben begrepen, dat het tentoonspreiden dier liefde voor hen slechts winst in verschillend opzicht beteekent.

Maar bovenal is hun streven er op gericht, zelf volkomen heer en meester te blijven.

Jawel, ze gunnen de arbeiders 't recht, wat mee te praten over dingen van ondergeschikten aard, maar wee degene, die 't waagt te tornen aan hun stelsel. Onverbiddelijk gaat hij de fabriek uit.

In wezen zijn de model-fabrikanten de beste verdedigers van het kapitalisme, wijl zij hun werkelijk doel achter het mom van arbeiders-vriendelijkheid weten te verbergen. Waardoor tal van arbeiders, die zoo moeilijk schijn van wezen weten te onderscheiden, op een dwaalspoor worden gebracht.

In dat licht bezien, wordt het ons ook duidelijk, waarom heel de kapitalistische pers de vorige week zulke droeve jammerklachten aanhief over het overlijden van D. W. Stork.

Die pers besefte heel klaar, dat met Stork een der meest gave en trouwe verdedigers van het kapitalisme was heengegaan.

De arbeiders hebben intusschen te begrijpen, dat het kapitalistisch stelsel al even verderfelijk blijft, onverschillig of het door model- of andere fabrikanten wordt gerepresenteerd.

B.

Rechtvaardiging.

Men weet, welk een hardnekkigen strijd Domela Nieuwenhuis op verschillende internationale socialistische congressen heeft gevoerd ten gunste van de idee der algemeene werkstaking en militaire dienstweigering in geval van een oorlogsverklaring.

Op al die congressen werd F. D. N. telkens het felst bestreden door de Duitsche sociaaldemocraten. Van een principieele anti-militairistische propaganda wilden deze trouwe volgelingen van Marx niets weten. Ook in de latere jaren zijn deze soc.-dem. blijven volharden in hun standpunt ten opzichte van dit vraagstuk. Merkwaardig zijn de woorden, welke Hendrik de Man daarover schrijft in z'n boek: „De psychologie van het socialisme."

Schrijvende over 1914 en wat daaraan voorafging, zegt De Man:

„Bovenal echter hielp het Marxisme de Internationale, om zich met behulp van een doctrinaire dekmantel van het practisch belangrijkste deel der taak af te maken, die reeds toen haar voornaamste taak had moeten zijn: de bestrijding van het militairisme en het beletten van den oorlog. Weliswaar heeft niemand het recht te beweren, dat zij den wereldoorlog had *kunnen* verhinderen; dat weet geen mensch. Maar wel maak ik voor mijzelf aanspraak op het recht, als een die jarenlang de meest interne gebeurtenissen van dien tijd meegemaakt heeft, te zeggen, dat zij in deze richting meer had kunnen doen, als niet het Duitsche en Oostenrijksche Marxisme daarbij in den weg hadden gestaan.

Er ligt een veelbeteekenende tragiek in, dat de oorlog uitbrak een paar weken vóór den datum van het in Weenen te houden congres, waar de beslissende strijd wachtte over het voorstel Keir Hardi—Vaillant ten gunste der algemeene staking in geval van oorlog. Door dit voorstel moesten de reeds in 1907 in Stuttgart en in 1910 in Kopenhagen zonder succes gebleven aanvallen der Engelsche en Fransche socialisten met kracht herhaald worden. Het voornaamste verzet ertegen kwam van de zijde der Marxistisch geleide sociaal-democratie van Duitschland. Ze verzette zich met alle macht tegen het voorstel om ter bestrijding van het militairisme iets anders te doen dan de parlementaire demonstratie van de weigering der legercredieten, kritiek op de buitenlandsche politiek der regeering en de niet het wezen der zaak treffende bestrijding der soldatenmishandelingen en dergelijke misstanden. Ondanks den aandrang van een kleine schare onwrikbaren rondom Karl Liebknecht, weigerde ze hardnekkig zich te verbinden tot iets, dat door ondergraving van de slaafsheid in het volk zelf het militairisme in den wortel zou hebben aangetast of den zedelijken plicht der arbeiders, zich als soldaten aan den wil van den staat over te geven, op de een of andere wijze in twijfel zou hebben getrokken.

Ze verklaarde de idee van de algemeene staking en den plicht tot dienstweigering in geval van oorlog — die zich sedert de ervaring van den wereldoorlog zelfs de Amsterdamsche vakvereenigingsinternationale heeft eigen gemaakt — niet voor bespreking vatbaar. Het politieke opportunisme, dat zich innerlijk aanpaste bij den geest van den militairen staat, inplaats van ondanks alle gevaar voor organisatie en leven ertegen in verzet te komen, vond ook hier bij het Marxistisch doctrinairisme hulp".

Beluisteren we in deze woorden van een sociaal-democraat niet dezelfde klacht over de Duitsche Marxisten als we van Domela Nieuwenhuis gewoon waren te hooren?

En vormen deze uitspraken van De Man niet een scherpe zedelijke veroordeeling, als socialisten, der Duitsche Marxisten?

Intusschen wordt Domela Nieuwenhuis inzake zijn critiek op de Marxisten ten opzichte van de onderhavige aangelegenheid schitterend door De Man gerechtvaardigd.

B.

Buitenlandsche Kroniek.

18-2-'28.

Men heeft getracht den industrieelen vrede in Duitschland met behulp van vele en velerlei injecties in het leven te behouden, het heeft alles niets mogen baten. Wanneer wij deze kroniek schrijven, schijnt de patiënt ten doode gedoemd en wat nog leven verbeeldt, zijn in werkelijkheid niet dan de laatste stuiptrekkingen eener kapitalistische misgeboorte.

Het scheen alles zoo mooi te zijn en zoo goed te gaan. Honderdduizenden arbeiders verdienden rechtstreeks of zijdelings hun broodje in de Duitsche zwaar-industrie, m'n liefje wat wilden deze honderdduizenden nog meer. Ze mochten blij zijn dat ze nog werk hadden, waar zooveel werkloozen op betrekkingen azen.

Dat al deze honderdduizenden een slavenpositie bekleedden en als maar voortploeterden om enkele tientallen tot grootkapitalisten te maken, zie, dat was maar een onbenullige bijzaak, die trouwens dien arbeiders niet aanging. Zij ontvingen hun loon, en daarmede „hat der Mohr seine Schuldigkeit gethan".

Er zijn intusschen van die natuurwetten, die men maar niet zoo straffeloos schendt. Eén van die wetten is, dat de aarde met al wat daarin is niemands persoonlijk eigendom is noch ooit kan zijn, dat het alles is voor allen, en dat ieder die zich aan deze „natuurlijke" en dies eenige ware wet vergreep of vergrijpt, vroeg of laat met de strafbepalingen dezer wet kennis maakt.

Nu gaat het met die natuurlijke wetten ook al net als met de menschelijke: Ieder wordt geacht de wet te kennen, maar practisch is het altijd een klein aantal dat er voldoende mede op de hoogte is.

Hoe meer belang men nu bij een of andere wet heeft, hoe meer men er zich voor interesseert en hoe beter men er dan mede op de hoogte komt en is.

Dat allemaal is logisch en wel te verstaan. Zoo is het nu ook met de natuurwetten. Om bij de door ons genoemde te blijven: Indertijd, toen het privaat bezit van den grond en van de productie-middelen nog bij lange na niet dien omvang had als thans, was het bodemvraagstuk niet van zoo heel veel belang. De behoeften waren geringer, de uitbuiting zooals wij die thans kennen, bestond vrijwel niet, doch met de intrede van de fabriekmatige, kapitalistische productiewijze heeft dit vraagstuk hoe langer hoe meer aan belangrijkheid gewonnen, is het zelfs oorzaak geworden dat de menschheid in twee elkaar zeer vijandige kampen verdeeld is: die der bezitters in den ruimsten zin, die der bezitloozen eveneens in den ruimsten zin.

In den strijd tusschen deze twee groepen heeft vooral de laatste eens een zeer nauwgezet onderzoek ingesteld naar wat in de wetboeken der natuur over dit vraagstuk alzoo was vastgelegd. Men kwam toen meer en meer tot de ontdekking dat de bezitters van grond en grondstoffen dieven van natuurlijk goed en dus dieven van de ergste soort waren, die zich aan de natuurlijke rechtsregelen vergrepen ten koste van de massa hunner medemenschen.

Zooals in dergelijke gevallen pleegt te geschieden gaat men na zoo'n ontdekking „in proces". Dat proces is hier dan de klassenstrijd oftewel de aanklacht die telkens door de bezitloozen tegen de bezitters wordt ingediend en die nu voor de balie der menschelijkheid met pro en contra pleidooien oftewel door stakingen en uitsluitingen, wordt berecht.

Hoe meer nu de aangeklaagde partij in het nauw wordt gedreven, hoe geraffineerder, schaamteloozer, onmenschelijker worden de middelen die ze aanwendt om het proces toch maar niet te verliezen.

Zoo moet men het zich dan maar eens goed realiseeren wat daar thans in Duitschland staat te gebeuren. Daar hebben eenige tientallen schavuiten zich het recht, d.w.z. de macht (want dat is in deze maatschappij hetzelfde) om circa een millioen menschen (arbeiders en hunne gezinnnen) uit te sluiten, ze dus broodeloos te maken en ze dies aan de ellende prijs te geven zoolang, totdat dit millioen het hoofd weer in den schoot legt, als even zoovele vliegen in de webben der spinnen terugkeert om verder uitgezogen te worden tot het verschrompelde karkas „aan den schoot der aarde wordt toevertrouwd".

Nu is dit allemaal niet zoo erg; een kudde die tot niets anders in staat is dan tot het zich laten leegzuigen, die niet meer gevoel van eigenwaarde bezit dan zich als slaven of als koeien te laten verkwanselen, is niet meer waard dan zoo behandeld te worden.

Maar anders wordt het, wanneer de vliegen al hun best doen aan den doodelijken greep der monsterlijke spinnen te ontkomen, doch hierin verhinderd worden door rondzoemende soortgenooten.

Of, om maar tot den klassenstrijd terug te keeren, in den rug te worden aangevallen door eigen klassegenooten. Wij moeten deze dingen maar eens goed leeren verstaan en begrijpen. Wanneer die uitgeslotenen daar in Duitschland in de juiste richting waren opgevoed, de krijgskans zou nu gekeerd zijn. Wij hebben nog altijd de leuze van „de fabrieken aan de arbeiders". Welnu, hier is de gelegenheid. Tegen honderdduizenden vastberaden uitgeslotenen vermag geen regeering en geen kapitalist, geen schupo en geen stahlhelm iets uit te richten; nu kan een kans gewaagd met zekerheid van gewonnen spel. Maar wie denkt dat dat maar zoo gaat, rekent buiten den vleezigen sociaal-democratischen waard.

„Wij zullen er wel voor zorgen dat geen onverantwoordelijke elementen zich van de situatie meester maken", snauwt de leiding bij monde van de sociaal-democratische pers (o.a. „Het Volk"), bang dat de teugels haar in dit conflict zullen ontglippen.

En zoo weten we dus wat ons te wachten staat, indien de zaak „normaal" verloopt. Een kleine toeschietelijkheid van de zijde der uitbuiters, de rest van de toeschietelijkheid van de zijde der uitgebuiten, en „ook dit conflict is weer bijgelegd, dank zij de voortschrijdende macht der sociaal-democratie".

Tot binnen 365 dagen hetzelfde spelletje zich herhaalt. „Elken strijd die zich alleen tegen de gevolgen richt en de oorzaak laat bestaan, is met vruchteloosheid geslagen" zegt Karl Gjellerup, en van Hegel zijn de woorden: „De geschiedenis heeft ons dit geleerd, dat de geschiedenis ons niets heeft geleerd".

Al dergelijke conflicten doen ons denken aan dat verhaal van dien Schot, die door zijn dominee vermaand werd niet meer zooveel whiskey te drinken; als hij zijn dorst wilde lesschen, kon hij toch beter water drinken? Het antwoord van den Schot was toen, dat hij zijn dorst juist niet wilde lesschen.

Zoo zal men ook van de sociaal-democratische leiding — wanneer men deze den raad geeft hun dorst in den klassenstrijd niet langer te lesschen met staking en uitsluiting, doch eenvoudig de fabrieken over te nemen — evenzeer te hooren krijgen dat men juist zijn dorst niet wil lesschen, integendeel, den klassenstrijd zooveel mogelijk wenscht te cultiveeren.

Laten we er dit maar van zeggen. Zooals de uitbuiters er belang bij hebben dat de huidige toestand blijft om te kunnen blijven

uitbuiten, zoo heeft de sociaal-democratische leiding er belang bij dat de bestaande toestand gehandhaafd blijft om te kunnen blijven parlementeeren.

Is dit laatste een niet te bewijzen insinuatie, spreken wij bewuste onwaarheid, dan zijn de leiders stommelingen, onbekwaam voor hun taak om de scharen uit het diensthuis der kapitalistische uitbuiting over te hevelen in het Kanaän der proletarische gemeenschap.

Want aannemende dat de leiding werkelijk van goeden wille is, wat leert dan de ervaring? Dit, dat de leiding niet bij machte is leiding te geven in het economisch vraagstuk, waar het tenslotte toch om gaat. De sociaal-democratische arbeidersbeweging is toch geen debatingclub of een naaikransje, nietwaar?

Welnu, met een verbijsterende openhartigheid heeft Stenhuis tijdens de Sacco- en Vanzetti-beweging reeds erkend, dat de moderne arbeidersbeweging, die n.b. iedere dag aan invloed heet te winnen, niet bij machte is de economische balans naar haar zijde te doen overslaan. De verschillende experimenten (hier zoowel als elders; noemen wij bijv. de Arnhemsche autobusonderneming, de Twentsche textielfabriek, e.d., die onder beheer der moderne arbeidersbeweging werden gedreven, doch het loodje legden) zijn een fiasco geworden, ondanks de numerieke sterkte der modernen. Een van tweeën; ze zijn door verraad den nek omgedraaid of door onbenullig beheer. Wanneer aan een soortgelijke leiding de belangen der Duitsche metaalarbeiders worden toevertrouwd, weet men van te voren wat de resultaten zullen zijn.

Wat de moderne arbeidersbeweging heeft bereikt, zijn in hoofdzaak incidenteele verbeteringen, die ze bereiken kon door gangmaaksters in het evolutieproces te zijn. Maar wie in de sociaal-democratie een wereldhervormende beweging ziet, mist elk gevoel voor verhoudingen. Ze is in de hoofdzaken een democratischer voortzetting der oude liberale gedachte, die echter conservatiever en dies angstiger, flauwhartiger wordt, naarmate nieuwe problemen en levensrichtingen komen aanstormen; ze zal tenslotte geheel hebben afgedaan — Rusland en Italië, waar de sociaal-democratie achterhaald is door het bolsjewisme en het fascisme, wijzen in die richting — wanneer nieuwere opvattingen haar overvleugelen, tot ook deze verdwijnen onder de doorwerking der onverbiddelijke natuurwetten, geleidelijk of catastrophaal.

Het wachten in Duitschland is nu op den eerlijken arbeidersleider, die de uitgeslotenen zal weten aan te voeren in den strijd voor de overname der fabrieken. Wel zullen de witte garden hem wegens land- of hoogverraad opsluiten en berechten in hun laatste burchten, maar eenmaal over het doode punt heen wordt het ook voor deze arbeiders: overwinnen of sterven, slaaf of vrije, en in zulke oogenblikken kan het groote geboren worden.

A. H.

Moderne ketterjagers.

Uit Zweden wordt gemeld, op welke manier de reformisten de syndicalistische organisatie's trachten te vernietigen.

De Zweedsche houtbewerkers-organisatie (2e internationale) toont zich buitengewoon onverdraagzaam tegenover anders georganiseerden. De arbeiders in een fabriek van bouwmaterialen bestaan voor het grootste deel uit syndicalisten. De organisatie van houtbewerkers zocht middelen om hen te dwingen zich bij hen aan te sluiten. Maar omdat het niet ging op de gewone manier, wendde de reformistische organisatie zich tot de Engelsche klanten van den ondernemer met den wensch om de koopwaar (deuren) van deze firma te boycotten. Dat gebeurde daarna door middel van het weigeren van het vakvereenigingsmerk. Als gevolg daarop werd die firma niet vermeld op de lijst van Zweedsche exporteurs naar Engeland en door uitblijven van bestellingen moest het werk onderbroken worden.

Nadat de firma daaromtrent inlichtingen had verzocht, werd haar gemeld, dat er weer besteld zou worden wanneer er gewerkt werd met leden der reformistische organisatie's. Daarop werden door de firma haar arbeiders aangezocht zich aan te sluiten bij het Zweedsche houtbewerkersverbond, want dan zou er weer werk genoeg zijn. De syndicalisten vervulden dezen wensch niet en verhinderden aan de centralistisch georganiseerden het werk te verrichten. Het hoofdbestuur van het Zweedsch syndicalistisch verbond (S.A.C.) verzocht de Eng. bouwarbeidersorganisatie (National Federation of Building Trades Employers) de boycot op te heffen voor de houtwarenfabriek te Malilla. Het verzoek werd gesteund door de uitspraak van het onderzoekingscomité, hetwelk bewees dat de loonen en werktijden in overeenstemming waren met de gemaakte overeenkomsten, dat de werkomstandigheden hygiënisch zijn en de arbeiders georganiseerd zijn, zoodat zelfs de kleinste reden niet overbleef om de houtwaren van die firma te boycotten. Het gelukte voor een zekere tijd de boycot op te heffen, maar aan het eind van 1927 werd, door het gekuip van het Zweedsche en Engelsche vakverbond, die firma weer geboycot. Weder wendde de Zweedsche S.A.C. zich tot de Engelsche N. F. of B. T. E. met het volgende telegram: „Het werk in de fabriek te Malilla is stopgezet, omdat een zending van 399 deuren werd geweigerd door de plaatselijke vereenigingen in Liverpool. Wij verzoeken de plaatselijke organisatie's te overreden het gezondene aan te nemen. Om de zaak geheel op te lossen, stellen wij een persoonlijk onderhoud voor. Het Engelsche vakverbond antwoordde hierop, dat zij persoonlijke onderhandelingen moest weigeren. De firma moest zich zelf tot het Engelsche houtindustrie-comité wenden, bestaande uit vertegenwoordigers van de arbeiders en ondernemers.

Onderwijl verscheen in Malilla een vertegenwoordiger van het Zweedsch vakverbond om een afdeeling op te richten onder de belofte van opheffing van de boycot.

Uit deze gebeurtenissen kan men afleiden op welke infame manier de Zweedsche en Engelsche reformisten de syndicalistische organisatie's trachten te vernietigen.

De meening wordt nog versterkt door een brief van het Engelsche vakverbond aan het S.A.C., waarin zij eischen dat de Zweedsche arbeiders tot een bona fide organisatie moeten behooren, willen zij erkend worden door de internationale houtbewerkersorganisatie.

Zoo'n internationale samenwerking van reformisten, ten doel hebbende de syndicalisten te bestrijden, verdient wereldkundig gemaakt te worden, opdat het duidelijk wordt aan het wereldproletariaat waar hun ware vrienden staan en hoe de reformisten de leuze „arbeiders aller landen vereenigt u" verstaan.

(Holando T.L.E.S. Servo.).

Belgische Brief.

Adolphe de Geyter, de schepper van het proletariërslied „De Internationale".

Zondag, 12 Februari, werd te Rijsel (Noord-Frankrijk) Adolphe de Geyter herdacht. Hij was het, die den kernachtigen zang komponeerde op de verzen van Eugène Pottier.

De volkscomponist werd geboren te Rijsel. Adolphe de Geyter, smid van beroep, arbeidde in een metaalfabriek te Rijsel. Als jonggezel was hij met zijne moeder, die hij aanbad, gehuisvest in de rue de Valenciennes.

Van zijn prilste jeugd af had hij een voorliefde voor de muziek. Met zijn gewaardeerde baritonstem zong hij 's Zondagsavonds in de herbergen om zijn vrienden genoegen te doen. Door zelfstudie was hij er in geslaagd liederen te komponeeren, die voorgedragen werden door zijn schoonbroeder Cassoret.

De sociaal-demokraat Delory had het gedicht van Pottier gelezen en was er door ontroerd, hij ging zijn vriend Bergot opzoeken, om hem te vragen of hij niemand kende die deze „Roode Hymne" op muziek wou zetten.

Jawel, antwoordde deze: De Geyter kan dat!

Bergot aanvaardde den tekst, die hij overhandigde aan den arbeider-componist.

De Geyter las langzaam de verzen, net als een kind op school de woorden spelt, las en herlas nogmaals en neuriede enkele maten. Het rythme werd duidelijker.... Het motief vervloeit in den stroom der klanken, waarin rumoerig al de geluiden der „Opstanding" gaan weerklinken, tot met majestueuse grootheid het refrein besluit:

„En d' Internationale
„Zal morgen heerschen op aard".

De onsterfelijke „Internationale" was geboren. Weldra zou die revolutionaire proletariërszang de wereld rond, door millioenen proletariërskelen weergalmen, als de profetische hymne van den triomfeerenden arbeid — door de vernietiging van het kapitalisme en gezag — volbracht door de Sociale Revolutie — en de zegepraal van het Anarchisme.

Den dag nadien keerde Bergot terug bij De Geyter, die hem al de coupletten voorzong en toen de zang op een bugel speelde, zijn lievelingsinstrument.

— Ik heb reeds menig lied gecomponeerd, maar nooit heb ik één met meer geestdrift, ja, nooit beter lied voortgebracht, zeide De Geyter.

Den Zondag daaropvolgende zong men vóór Delory de „Internationale". De vrienden, in de herberg „La Verne" aangezeten, schreven de woorden op een blad papier en zongen weldra met geestdrift het merkwaardige lied.

Eenigen tijd nadien werd de tweestemmige „Internationale" gecomponeerd door De Geyter, uitgevoerd door „La Lyre des Travailleurs", tijdens een concert, waar het een geweldige geestdrift opwekte.

Weldra drukte het noodlot zwaar op het verdere leven van dezen braven socialist. De Geyter trad in het huwelijk; zijn vrouw werd ondermijnd door een langdurige ziekte, welke haar naar het graf sleepte. De Geyter, terneergeslagen door het afsterven zijner vrouw, zocht troost in den drank, dien vreeselijken demon, waartegen wij als anarchisten niet genoeg kunnen strijden.

Weldra volgde de afschuwelijke wereldkrijg en de Duitsche bezetting van Rijsel. Als metaalbewerker was De Geyter in dienst getreden in den stedelijken waterdienst. Deze regie werd opgeëischt door de Duitschers; dit trof De Geyter nog dieper. Door de Duitsche militaire overheid werd hij als verdachte beschouwd en was verplicht zich dagelijksch aan te melden. Hij was een dag niet op het „Meldambt" geweest, waardoor er een aanhoudingsbevel tegen hem werd uitgevaardigd. De Geyter werd zoo goed als krankzinnig en des avonds vond men hem opgehangen.

Dit was den 15en Februari 1916. Dit was wel een treurig einde van den schepper van de „Internationale". Op een Donderdag werd hij door een talrijken stoet naar zijn laatste rustplaats geleid. De Duitsche militaire macht verstoorde met geweld den rouwstoet. Bij duisternis werd het stoffelijk overschot van De Geyter in de aarde gelegd.

Na het eindigen van de ruim vier-jarige broederslachting, werd door den sociaal-democraat Roger Salendro het graf van den zoo diep betreurde schepper der „Internationale" opgezocht. In het register van den Zuidelijken doodenakker was er te lezen: „De Geyter Adolphe, 57 jaar, XXIIe sectie, VIe linie, 13e corps".

Op de aangewezen plaats kon men lezen: „Adolphe De Geyter". Daar lag tevens een verwelkte kroon met een enkel opschrift: „Aan onze Oom". Dit was alles wat den toondichter der „Internationale" herdacht.

Zijn vrienden schonken weldra een waardiger rustplaats aan hem die onder het zingen der „Internationale" zoo in geestdrift kon komen. Op het zuidelijk kerkhof van Rijsel kan men nu een welverzorgd graf aanschouwen, onder het lommer van twee sparren. Een blauwe hardsteen bedekt het graf waarop men de bekende aangrijpende woorden der „Internationale" gebeiteld heeft:

„Ontwaakt, verworpenen der aarde!
Ontwaakt, verdoemden in hongerssfeer!"

en: „Hier rust Adolphe De Geyter, schepper der muziek van het lied de „Internationale". 1859—1916. Zijne vrienden".

Ziedaar in het kort kameraden, het leven en sterven weergegeven van den schepper der „Internationale". Hulde zij zijne nagedachtenis! Het was om de nagedachtenis te herdenken van dezen proletariërs-componist, dat ruim 5000 Fransche sociaal-demokraten, waarbij zich afgevaardigden van alle Europeesche landen bevonden, waren opgekomen. Het herdenkingsfeest had plaats in het Hippodrome-paleis. De bekende man met de twee aangezichten, de volbloed chauvinist Emile Vandervelde, gewezen minister, voerde op het feest het woord.

Vandervelde heeft gewezen op het doelmatig aandeel van het proletariaat bij het vestigen van een hechten en duurzamen vrede. *De goede wil der regeeringen, waaraan spreker niet twijfelt, is niet voldoende om dit werk tot een goed einde te brengen. De socialisten willen een vrede zonder overwinnaars en zonder overwonnenen; een vrede, die aan alle volkeren het recht en nationale onafhankelijkheid waarborgt. De geallieerden wenschen den vrede, maar in het raam der verdragen en met behoud van de huidige grensregelingen.*

Vandervelde zette de sociaal-democraten aan, *om bij iedere gelegenheid te werken voor den vrede, die alleen door recht kan verwezenlijkt worden. Mochten de regeeringen zich overigens laten verleiden tot een nieuwe oorlog, dan zou deze slechts puinhoopen nalaten, waarop de Sociale Revolutie zich zou verheffen. Hij moet dus uit alle kracht vermeden worden.*[1])

Ziedaar, de bluf van den vroegeren voorzitter van de 2e Internationale, de man die aan den vooravond van den afschuwelijken oorlog op een internationale protestmeeting tegen den oorlog, te Brussel met veel pathos zeide: „Wanneer de oorlog uitbreekt, moeten wij ons in massa in de straten begeven en luid roepen: Weg met den oorlog! Leve den vrede!" Diezelfde man die dit in de vergadering zeide, was de eerste om zich met de koninklijke familie en andere vertegenwoordigers der bourgeoisie uit de voeten te maken, om achter het front zijn verderfelijk chauvinistisch werk voort te zetten.

Deze onbetrouwbare persoon durfde weer voor de zooveelste maal te Rijsel spreken over den plicht der socialisten, om bij iedere gelegenheid te werken voor den vrede.

Op ons, anarchisten, rust de taak om zulke gevaarlijke personen naar behooren te brandmerken en aan de kaak te stellen.

Gent. ADAMAS.

[1]) Cursiveering van mij. A.

Binnen- en Buitenlandsche Varia.

Binnenland.

Klassenstrijders. Het is een algemeen bekende waarheid, dat wanneer de arbeiders bij hun patroons opkomen voor hunne belangen en rechten, ze heel gauw gezien zijn als rotte kool bij een groentevrouw. Dat is zeer begrijpelijk ook. De belangen van patroon en arbeider zijn zóó uiteenloopend, dat tusschen hen, op 't gebied van loon, arbeidstijd e.d. nooit harmonie bestaan kan. De werkgever volgt op dat gebied den arbeider altijd met wantrouwen, en ook omgekeerd.

Bij de leiders der S.D.A.P. en moderne vakbeweging is dat geheel anders. Bij de opening van het N.V. Huis te Utrecht was het de Directeur der Ned. Spoorwegen, den heer Kalff, die de Ned. Vereeniging van Spoor- en Tramwegpersoneel geluk wenschte met het mooie gebouw.

Voor eenige weken terug bestond de Centrale Bond van Transportarbeiders 12½ jaar. Bij die gelegenheid had de Scheepvaart-Ver. „Zuid" te Rotterdam bloemen gezonden aan den jubilaris.

Dezer dagen was Henri Polak 60 jaar. Zondagmiddag is hij in 't American-Hotel gehuldigd door de leden der „Beurs voor den Diamanthandel' te Amsterdam, die hem een mooi geschenk aanboden. Polak zeide bij die gelegenheid zelf:

De diamantwereld kent geen groote klasse-tegenstellingen. Allen — werklieden en werkgevers bedoelde hij — behooren tot dezelfde aristokratie. Eén belang bindt hen: de oude Amsterdamsche nijverheid te behouden, en daarom *ontroerde de huldiging hem, hij dankt er voor uit het diepst van zijn gemoed.*

Het hoofdorgaan van de S.D.A.P. geeft tegenwoordig ook prentjes. De voorlaatste week was er een foto in opgenomen van de wintersport te St. Moritz, in Zwitserland. Extra was daarbij met × aangegeven „Prins Hendrik links aan de trap".

Is het niet om te spuwen?

Bij den aanvang van het Christendom waren de kerken van hout en het Christendom van goud. Nu is het omgekeerd: de kerken zijn van goud en 't Christendom van hout.

In de S.D.A.P. en moderne vakbeweging zijn eveneens de gebouwen van goud en 't socialisme van hout.

De leiders gevoelen zich héél welletjes en de arbeiders, die dit alles toch ook moeten opmerken, suffen maar voort. Deze laten zich bedwelmen door de groote woorden van Stenhuis en anderen.

* * *

Maatregelen voor goede huisvesting. Het Internationaal Olympisch Comité heeft te St. Moritz vergaderd ter bespreking van betere huisvesting der menschen in het land van Maas en Waal, op de Jubbegaster heide, in de Drentsche venen, in de sloppen en stegen der groote steden van Europa...? mis, daarvoor heeft de bourgeoisie geen tijd. 't Was voor de huisvesting der deelnemers aan de Olympische spelen te Amsterdam a.s. zomer.

En dan toornt de bourgeoisie als wij de arbeiders aansporen tot onverzoenlijken klassenstrijd.

* * *

Een lastig geval. De Krommeniër Bestuurdersbond heeft besloten het Meifeest te vieren in samenwerking met de Communistische partij, met voorbijgaan der afd. S. D. A. P. Daarover is „Het Volk" niet te spreken. Langzaam maar zeker dringen de cellenbouwers ook de moderne vakbeweging binnen. „Het Volk" mag nu zeggen dat de moderne vakbeweging zooiets niet kan tolereeren, zij zal alleen aan den cellenbouw kunnen ontkomen als ze den Bestuurdersbond aan de communisten laat en een nieuwe organisatie sticht, zooals indertijd in 't N.A.-S. is geschied. En waar blijft dan de zoo hooggeroemde eenheid in de gelederen der moderne vakbeweging?

Misschien zou het kunnen dat dan een teekenaar in „De Notenkraker" ook nog een plaat teekende:

„De Krommeniër Best.bond op weg naar Moscou".

* * *

Een conflict in de kleedingindustie. Er dreigt een conflict in de kleeding-industrie. De kleermakers willen loonsverhooging. De kleermakerspatroons willen daarvan niet weten.

Op enkele ateliers is reeds staking uitgebroken. De patroons beantwoordden deze staking met uitsluiting der georganiseerde arbeiders. De organisaties overwegen een algemeene staking in het maat- en confectiebedrijf. Onze beste wenschen vergezellen de arbeiders(sters) op den weg naar de overwinning.

Buitenland.

Conflict in de metaal-industrie. In midden-Duitschland staken al eenigen tijd de metaalarbeiders om betere levensvoorwaarden. De werkgevers hadden gedacht dat de metaalarbeiders met een paar weken strijd het hoofd in den schoot zouden leggen. Daarin hebben zij misgerekend. Nu wordt door de machthebbers overwogen een algeheele uitsluiting voor de Duitsche metaalindustrie af te kondigen. Als deze regels onder de oogen der lezers van „De Arbeider" komen, staat wellicht alles stop, d.w.z. in de metaalnijverheid. Woensdag 22 Februari was de laatste conferentie tusschen de vertegenwoordigers der arbeiders en den Duitschen metaalbond.

Als de arbeiders in de andere bedrijven hunne makkers in de metaal-industrie nu eens te hulp kwamen, zou dan niet spoedig de kwestie zijn opgelost? Wij denken van wel. Maar.... in de Duitsche republiek hebben de arbeiders hun verwachtingen ook gesteld op leiders van 't zelfde gehalte als in ons land.

* * *

Voortdurend meer werkloosheid. In Amerika neemt, evenals in Europa, de werkloosheid voortdurend grooteren omvang aan. Door de arbeids-bureaux wordt dit verschijnsel toegeschreven aan verschillende oorzaken, verminderde productie in de kleeding-industrie, automobiel-industrie in 1927 en aanverwante bedrijven.

Terwijl al deze factoren zeer zeker tot de werkloosheid zullen hebben bijgedragen, wijzen de economisten er op, dat uit de omzetten der fabrieken blijkt, dat een der voornaamste oorzaken van de werkloosheid de toenemende mechanisatie der fabrieken is, waardoor steeds minder arbeiders noodig zijn. Er wordt aan de hand van statistieken op gewezen, dat er sedert het eerste kwartaal van 1926 een bijna onafgebroken vermindering van de werkgelegenheid was, ofschoon de omzetten der fabrieken tot het midden van 1927 in hoofdzaak onveranderd bleven.

Zoo treden overal de verschijnselen der noodzakelijke sociale revolutie duidelijk aan het licht.

ARGUS.

Ontzettende ellende in een roode gemeente.

Schrijvende over de werkloosheid in diverse Groningsche gemeenten, zucht een correspondent van „Het Volk" over hetgeen in de rijke landbouwgemeente Bellingwolde plaats vindt:

„Het gemeentebestuur is rood — maar staat vrijwel machteloos tegenover de algemeene misère, die de arbeidersbevolking steeds dieper in het moeras dringt. De gezindheid der boeren uit zich door een bijzondere kwaadaardigheid. Uit wraakzucht, dwarsdrijverij en berekening is dezen winter de laatste arbeider, dien zij nog missen konden, de straat op gestuurd. Gevallen van uitputtende verarming zijn bij tientallen aan te wijzen."

En toch hebben we al 'n dik stuk van het socialisme te pakken, als we verschillende toonaangevende sociaal-democraten mogen gelooven.

B.

Fuseering N. A.-S. en N. S. V.

Tot deze fuseering werd op het Zondag te Utrecht gehouden N.S.V.-congres met 31 tegen 30 stemmen besloten.

Of het referendum dit besluit zal bekrachtigen, is aan gegronden twijfel onderhevig.

Intusschen worden reeds pogingen gedaan tot oprichting eener nieuwe Syndicalistische Vakcentrale, zooals uit een bericht in dit no. blijkt.

Nieuwe Vakcentrale.

Naar aanleiding van het besluit, genomen op het congres van het Nederlandsch Syndicalistisch Vakverbond, gehouden te Utrecht op Zondag 19 Februari, hetwelk inhield om over te gaan tot fuseering met het Nationaal Arbeids-Secretariaat, besloot het bestuur der Nederlandsche Syndicalistische Federatie van Overheidspersoneel, na gehouden bespreking met de afgevaardigden van de bij dit lichaam aangesloten organisaties, het initiatief te nemen tot het stichten van een nieuwe Vakcentrale, staande op den grondslag der Internationale Arbeiders-Associatie te Berlijn.

Nieuwe uitgave.

We vestigen de aandacht op de in dit no. voorkomende advertentie, waarin het Uitg.-bureau „De Bron" de uitgave van een tweetal liederen aankondigt.

Bazar „De Arbeider".

Zooals reeds gemeld, heeft deze op 11 Maart plaats.

We vertrouwen, dat allen, die aandeelen in commissie hebben ontvangen, deze tegen dien tijd zullen verkocht hebben. Degenen, die nog niet afrekenden, gelieven dit uiterlijk 9 Maart te doen met G. Luijtink, A-Kerkstr. 5, Groningen. Ook de eventueele niet-verkochte aandeelen tegen dien tijd terug zenden.

Er is nog een beperkt aantal aandeelen verkrijgbaar. Doe omgaand uw bestelling aan Luijtink.

Oproep!

De V.S.V. te Amsterdam zendt steunlijsten rond ten behoeve van de landbouwkolonie „De Ploeg" te Best. Natuurlijk zal men deze lijsten ook zenden aan groepen en „organen", dus de organisatorische weg gaan bewandelen. Dat wil zeggen, dat het weken kan duren, vóór dit wordt behandeld. Veelal gebeurt het, dat eerst dán de zaken in behandeling komen, wanneer het reeds te laat is. Die mogelijkheid bestaat ook in dit geval. Velen zullen geen rekening houden met het feit, dat de landbouwer in Maart en April moet zaaien. Doet hij dat niet, dan is alles verloren.

Men gevoelt het dus: het verleenen van steun uitstellen, beteekent practisch: geen steun verleenen.

Is een kolonie steun waard?

Die vraag laat ik buiten bespreking. We weten dat daaromtrent principieele verschillen bestaan. Een andere vraag doet zich hierbij evenwel voor, nl. of 't ons wat waard is, dat de propaganda in het donkere Zuiden voortgang vindt. We weten, dat in die hoek van 't land vrijwel niet anders gewerkt kan worden dan door hen, die onafhankelijk zijn van het patronaat. Welnu: door de menschen van „De Ploeg" kan worden gezorgd voor die propaganda. *En zij zorgen er voor!* Verdwijnt dus „De Ploeg", dan ligt de propaganda voor onze beginselen eveneens stil.

Men oordeele nu zelf, maar wil men iets doen, dan is spoedig handelen een eerste vereischte.

Te Haarlem kan men steun afdragen bij J. v. d. Eijnde, Tulpenstraat 23zw. en Meinte Ringia, Raadhuisstraat 6.

MEINTE.

Noordel. Prop.-Comité.

Het Comité heeft besloten, een conferentie te houden op den eersten Paaschdag, dus Zondag 8 April, in „Het Vosje" te Veendam, ter bespreking der zomerpropaganda.

Om nu deze conferentie een zoo goed mogelijk verloop te doen hebben, noodigen we alle groepen en personen, die punten op deze bijeenkomst in bespreking wenschen te zien gebracht, uit, deze zoo spoedig mogelijk op te zenden aan den secretaris van het comité. We kunnen dan de volledige agenda vroegtijdig in „De Arbeider" publiceeren, zoodat ieder een overzicht heeft van hetgeen er besproken zal worden. Ieder zorgt natuurlijk 8 April voor deze conferentie vrij te houden.

* * *

We kunnen belanghebbenden melden, dat mej. Nine Minnema 8 en 9 Maart komt spreken resp. te Veendam en Ter Apel. Nadere berichten hieromtrent volgen.

De vergadering te Veendam heeft plaats in het café Mulder, Ben.-Oosterdiep. Onderwerp: De ellende van den oorlog; hoe die te bestrijden?

Namens het Comité:
P. BERGMAN, Secretaris,
Noordbroeksterweg, Sappemeer.

(In dit no. wordt ook een vergadering aangekondigd vanwege de Noordel. Mokerjongeren, op welke bijeenkomst eenige punten in behandeling komen, waaromtrent o.i. zeer goed met het Noord. Prop.-Com. samengewerkt kan worden. Laat men van weerszijden zooveel mogelijk overleg plegen. Red.)

Dienstweigeringsbeweging.

Uit Haarlem wordt ons 't adres van een nieuwe dienstweigeraar gemeld, nl. Hendrik Jansen, Harderwijk, voorm. 7e reg.

Opgelet!

Zondag 4 Maart houden we een colportagetocht naar Winschoten. Samenkomst half tien bij het station aldaar.

Na afloop daarvan vindt een vergadering plaats ten huize van B. Redmeijer, Grintweg 18, Winschoten (aanvang precies 1 uur).

De agenda voor deze vergadering is zeer belangrijk, nl.:

1. Bespreking Zomerpropaganda.
2. „ landdag Emmen.
3. „ toetreding tot de exploitatie-com. van „De Arbeider".

Gezien de belangrijkheid dezer vergadering, is aller opkomst *beslist noodzakelijk*.

Noordel. Mokerjongeren.

Correspondentie.

In 't volgend no. beginnen we met de publicatie van een belangrijk artikel van kameraad Reijndorp over de samensmelting N.A.-S.—N.S.V.

A. F. te E. 'k Hoop in 't volgend no. plaats voor uw stukje te kunnen vinden.

Q. R. te B. Uw stukje volgend no.

R. T. te F. Het eene stuk moet wachten tot volgend vo.

Adamas, Gent. Het bewuste stukje had ik reeds weggedaan. Gegroet. Red.

R. P. te Ewijksluis. Postw. ontv. en geld voor aandeelen aan L. afgedragen.

Tooneelvereen. N. L. te Foxham. Advertentiekosten per J. B. ontv.

H. O. te Eindhoven. Briefk. zeker reeds ontv. Zendt u even postw.?

G. d. V. te Sappemeer. Kosten adv. zijn f 2.25.

Postw. ontv. van: J. W. te Enschedé; J. J. B. te Amersfoort; K. S. te Hengelo; M. R. te Haarlem. ADM.

Steunpenning „De Arbeider".

R. P. te Ewijksluis 35 cent. ADM.

Plaatselijk nieuws.

SAPPEMEER.

Muziekvereen. „Geluk door Vrijheid". Na lang, ingespannen werken, is het de muziekvereeniging eindelijk gelukt, zich in 't bezit te stellen van nieuwe instrumenten. Jl. Zondagavond werd voor 't eerst daarvan in 't openbaar gebruik gemaakt op hun concert- en bazar-avond. De zaal van Bos was geheel gevuld en 't was er inderdaad gezellig. Kameraad Smit opende met een toepasselijk woord de bijeenkomst, waarna de muziekvereen. eenige nummers ten beste gaf. Wat was het goed merkbaar, ook voor den leek, dat thans nieuwe instrumenten werden bespeeld. Als nu het ledental nog wat wordt versterkt, dan kunnen we bogen op een corps, dat er zijn mag.

De vrienden Bus en Mekel en Mej. Bus waren dien avond weer van de partij en 't behoeft natuurlijk niet gezegd, dat hunne bijdragen ook nu weer ten zeerste werden gewaardeerd. J. Bijlstra uit Groningen hield een causerie, waarin hij de geschiedenis der muziekvereeniging releveerde en hulde bracht aan kameraad Smit voor zijn moeitevollen arbeid, gedurende 15 jaren ten dienste van het corps verricht.

't Vrouwenkoor „Z. n. d. A." zong een aantal liederen. We hebben dit koor wel al minder mooi hooren zingen. Volhouden vriendinnen en werken voor versterking van jullie zangvereeniging.

't Was al tamelijk laat, toen het dramatisch stukje „Oorzaak drank" ten tooneele werd gevoerd. Er werd met animo gespeeld en het aangrijpende stukje maakte wel indruk op de aanwezigen.

Tusschen dat alles door draaide het „rad van avontuur" enz., terwijl ten slotte de verloting werd gehouden, waarvan de uitslag hieronder wordt vermeld.

Alles bijeen genomen: een zeer goed geslaagde avond, ook in finantieel opzicht voor de muziekvereeniging.

Laten nu de geestverwanten de woorden van Bijlstra tot de hunne maken, nl. zorgen, dat binnen den kortst mogelijken tijd alle instrumenten der muziekvereen. worden bespeeld.

Kameraden, ge hebt 't in eigen handen, dit propaganda-middel uit te bouwen tot iets grootsch. Begrijpt dus, dat ook hier een taak voor u te verrichten valt.

De uitslag der verloting was als volgt:

Eerste prijs (Kamer-Ameublement) viel op no. 1077; 2e prijs Schemerlamp op no. 746. Verder vielen prijzen op no. 1023, 918, 1031, 1175, 983, 1054, 865, 882, 754, 999, 1056, 813, 13, 1001, 844, 722, 94, 25, 632, 895, 143, 3, 1096, 1098, 988, 931, 349, 932, 879, 197, 808, 826, 60, 849, 941, 73, 881, 956, 107, 1025, 891, 223, 9, 977, 955. Prijzen kunnen afgehaald worden op vertoon van het lot, bij Jac. Bijlstra, Borgercompagnie, tot 20 Maart 1928.

GRONINGEN.

Een pijnlijke gebeurtenis en de S. D. A. P. 't Was in 1926, dat hier, naar aanleiding van een zelfmoord door den adj.-directeur van Gemeentewerken, op het graf van dezen adj.-directeur door den oud-directeur, den heer Mulock Houwer, een rede werd gehouden, welke het College van Burgemeester en Wethouders, waaronder de sociaal-democraat Rugge, noodzaakten het kerkhof te verlaten. Deze oud-directeur liet uitkomen dat de zelfmoord een gevolg was van de wanverhoudingen bij Gemeentewerken en het dictoraal optreden van den directeur, wat intusschen reeds een publiek geheim was. Het gevolg hiervan was, dat deze zaak in een raadsvergadering werd behandeld en dat daar een commissie van onderzoek werd benoemd, die, nadat verschillende ambtenaren een verhoor was afgenomen, tot de slotsom kwam, dat de heer Mulock Houwer in het ongelijk moest worden gesteld. Of dit eindresultaat van deze commissie juist was, en of de betrokken ambtenaren hun grieven tegen de leiding bij Gemeentewerken vrijuit aan deze commissie hebben kenbaar gemaakt, daar willen wij het hier niet over hebben. Echter naar aanleiding van deze kwestie, waarbij de heer Mulock Houwer voor twee jaar in 't ongelijk werd gesteld en waarmee o.i. deze zaak achter den rug moet zijn, wordt deze oud-directeur geweerd uit de Commissie van Toezicht op het Middelbaar Onderwijs, waar hij tot nog toe goed werk heeft geleverd.

In de raadsvergadering van 13 Febr. jl., waar een nieuwe benoeming aan de orde kwam, werd het terugtrekken van den heer Mulock Houwer, door Dr. de Waard (dem. partij), gesteund door prof. Cohen (vrijz. dem.) aan critiek onderworpen. Succes heeft het hen niet mogen brengen, er werd voor den oud-directeur een ander commissielid benoemd.

Vermeldenswaardig in deze geschiedenis is, dat de voorzitter v. d. raad uit naam van het College van B. en W. verklaarde, dat bovengenoemde daad van den heer Mulock Houwer oorzaak was van het niet weer op de voordracht plaatsen. En dat de chr.-hist. heer Furda, dit standpunt volkomen onderschreef; hij vond B. en W. niet onrechtvaardig, doch wel hem, die zich tegenover het gezag stelde. Terwijl de S.D.A.P.ers over deze heele zaak, hoewel zij zeggen strijders voor rechtvaardigheid te zijn, geen mond open deden. Een ex-raadslid van deze partij heeft daarover zijn afkeuring uitgesproken in het „Groningsche Volk" van 17 Febr. jl. Dit werd door Mengerink van een niets-zeggend en toch ook weer veel-zeggend onderschrift voorzien, hetwelk eindigde met „spreken is zilver en zwijgen is goud".

Hiermede bedoelde hij waarschijnlijk dat het behoud van hun wethouderszetel, in den vorm van f 4000.— per jaar traktement voor hun partijgenoot Rugge, hen het zwijgen wel waard is. En intusschen gaan zij de volgende verkiezingen weer den boer op met de leuze: kiest sociaal-democraten, deze strijden in parlement en gemeenteraden voor een „rechtvaardige" maatschappij.

Openbare Vergadering. Onze Groninger lezers bezoeken natuurlijk allen morgen Zondag de openbare vergadering van „De Dageraad", welke gehouden wordt in „Ons Huis", Heereweg, en waar C. Bosman van Amsterdam spreekt over „Waarom Vrijdenker". Zie voor nadere bijzonderheden de advertentie in dit nummer.

Ook maken wij de lezers er op attent, dat onze boekhandel, welke werkt ten bate van „De Arbeider" er met lectuur aanwezig is.

Cursus. A.s. Woensdagavond spreekt in het P.A.-S.-gebouw in eene cursusvergadering vanwege „De Dageraad" J. Bijlstra over het boek van Hendrik de Man: „De psychologie van het Sosialisme".

VEENDAM.

Morgen gaan we colporteeren naar Wildervank-Veendam. Samenkomst bij de 11e laan te Wildervank, (Oosterdiep) v.m. half tien. Om 8 uur vertrek vanaf de eerste sluis te Musselkanaal. Zorgen alle kameraden aanwezig te zijn? Noord. Mokerjongeren.

DELFZIJL.

Voor de vierde maal vergaderde onlangs de anti-revolutionaire kiesvereeniging dezen winter. De heer Broekstra sprak over: „Christelijk Onderwijs".

Het is met deze heeren zoo ver gekomen, dat zij, als er iemand met een of ander onderwerp in hunne vereeniging als spreker optreedt, zij geen verslaggever, naar het schijnt, meer uitnoodigen, maar aan de „Eemsbode" een zelf-gefabriekt verslag ter plaatsing aanbieden. De „Eemsbode"-verslaggever is waarschijnlijk te onpartijdig.

Zoo hebben wij thans ook weer een verslag van een van de broeders in dat blad.

Volgens het verslag praatte de heer Broekmans over: vrijheid, vroeger en nu inzake de kerk, school, kunst en wetenschap.

Hij bedoelde natuurlijk vrijheid voor hunne partij. De anderen moeten voor hun eigen vrijheid maar opkomen naar het schijnt. Wat dan ook 't beste is. In ieder geval de gelijkstelling inzake het lager onderwijs is verkregen en die moet bewaard worden „door liefde en gebed". Want de vijand dreigt van binnen en van buiten, nu uit de openbare kas maar steeds kan worden geput. De splitsing wordt hierdoor bevorderd. (Nu iedereen een schooltje kan oprichten is dit een welkom voorwendsel om de belastingbetalers te gebruiken als melkkoe ten eigen bate.)

Maar dat daargelaten, de heer Broekstra eindigt met te zeggen: „de mensch is niet waarlijk vrij dan in gebondenheid aan Gods woord"! Dat is de ware vrijheid.

't Komt er nu maar op aan wat „Gods woord" is.

Is het oog om oog, tand om tand, voet om voet, hand om hand, „Gods woord"?

Of „zalig zijn de zachtmoedigen, want zij zullen God zien"! Welke van die twee teksten? De geschiedenis van Ruth, die, toen Boas' hart verheugd was van den wijn en hij aan het uiterst ende van den koornhoop zich neerlegde, zijn voetdeksel opsloeg en bij hem lag? Op raad van haar schoonmoeder! (Ruth 3.) Is dat „Gods woord"?

De geschiedenis van Juda, zoon van Jakob die zijn schoondochter, niet wetende dat die het was, een geitebok liet „verdienen", is dat „Gods woord" mogelijk? (Vergelijk Genesis 38 : 15 en vervolgens)). Deze geschiedenis leent zich niet om ze in een blad tot verbreiding van het anarchisme uit te spinnen. Veeleer hoort ze thuis in een roman van Zola of dergelijke *realisten*.

Ik zou afgrijselijkheden en misdrijven van allerlei soort, rotheden en sprookjes, passende bij Luilekkerland, kunnen aanhalen uit „het boek der boeken", maar voorloopig genoeg.

Laat de heer Broekstra nu maar eens duidelijk zeggen wat hij onder „Gods woord" verstaat. T.

ENSCHEDE.

De Soc.-Anarchistische Vereeniging houdt a.s. Zondag wederom haar gezellig avondje in het zaaltje Minkmaatstraat. Aanvang 6 uur. Dit keer zal er geen inleiding gehouden worden, doch een paar kameraden hebben zich disponibel gesteld een paar mooie declamaties te geven. Het eene is getiteld: „De 3 ringen" en het andere: „De brief aan mevrouw X. van IJ. te Z.", van Multatuli, dus het belooft interessant te worden.

Komt allen. Entree vrij. Consumptie aanwezig.

Woensdag a.s., des avonds 8 uur, houdt de S.A.V. hare huish. verg. in bovengenoemd zaaltje.

De leden worden dringend verzocht allen aanwezig te zijn, daar de agenda belangrijk is. Nieuwe leden welkom.

DE SECRETARIS.

Waarachtige volksvrienden! Door de Ned. centrale ver. tot bestrijding der t.b.c. is een boekje uitgegeven: „Gezondheid is de grootste schat". B. en W. zijn voornemens (brave autoriteiten nietwaar, altijd in de weer om hun arme, aan t.b.c. lijdende broeders en zusters zooveel mogelijk te helpen en te steunen) dit geschrift te verspreiden (zelf? of door eenige gemeenteopzichters?) en het o.a. ook ter lezing neer te leggen in de schaftlocalen van... fabrieken.

Deze laatste uitlating van B. en W. vinden we vreemd, zoo niet erger. De fabrieken en werkplaatsen van de textiel- en andere industriën zijn juist de bron, waaruit de tuberculose altijd door weer opnieuw voedsel ontvangt en wijder om zich heen grijpt. In dat millieu krijgt ie vodjes papier te lezen, dat gezondheid alles is!

Het staat werkelijk bijna gelijk, alsof men in 'n folterkamer, waar men dagelijksch de slachtoffers van willekeur en onrecht pijnigt en verminkt, lezingen hield over het genot van 'n niet gemarteld lichaam.

B. en W., die we niet onder de domsten der ingezetenen van E. rangschikken, hadden toch moeten beseffen, dat zij door in de schaftlocalen van de modern gebouwde uitbuiters-gevangenissen gezondheidsboekjes neer te leggen, de kwestie op haar kop, in plaats van op de voeten zetten. Men helpt 'n hongerig mensch niet alleen door preeken te houden over de meer of mindere voedingswaarde van sommige levensmiddelen, doch men begint direct met den hongerige te voeden — dat is de weg, al het andere is kool of schoonschijnende huichelarij, en daaraan maken B. en W. zich, betreffende deze kwestie, op een leelijke manier schuldig.

Weldoende en van liefde blakende dames. Op initiatief van eenige dames, schrijft „Tubantia", werd de vorige week een druk bezochte verg. gehouden in „Irene", waar een Dames-comité is gevormd tot het organiseeren eener verloting ter voorziening in de meubileering en inrichting van het nieuwe wijkgebouw der ver. Vrijzinnig hervormde wijken, de Oosterkerk.

Dit dames-comité behoort zonder uitzondering tot den gegoeden burgerstand. En daar zij over veel vrijen tijd beschikken (hun dienstboden doen het vuile werk) en deze graag op de een of andere manier productief willen maken, richten zij comité's en koffiekransjes op, waar de dames dan eens half fluisterend elkaar op 'n fatsoenlijke, stekelige wijze, met woorden die steken als naalden, 't doopceel lichten.

Echter er zijn er ook, die behalve dat ze bedelen voor het interieur van 'n kerk, zich bezorgd maken over het zieleheil van heidensche vuurlanders, koppensnellende-Dajakkers en zendelingen verjagende Hottentotten. Ze verzamelen voor die arme sukkels niet alleen oude onderbroeken en tot op de naad versleten nachtponnen, maar breien ook voor deze donkerkleurige en zwarte heidenen, die nog geen kennis hebben van het heil-aanbrengend en gelukkigmakend „christendom", wintersokken en warme borstrokken.

Het geloof van deze dames, die werken en feestelijke bijeenkomsten houden ten bate van de inboorlingen van Afrika en Azië, is realistisch-modern. Jezus was 'n braaf mensch, doch schraaltjes ontwikkeld, die stierf als ieder ander. Maria, de moeder gods (en daarin schuilt het raadselachtige verband tusschen handel, uitbuiting en kruideniers-waren) kunnen ze zich niet anders voorstellen, dan als een dikke, zelfvoldane kruideniersvrouw, die met 'n breed, glimlachend gezicht achter de toonbank koffieboonen afweegt en krenten in de zakjes doet.

Welk Meisje wil ons zoo spoedig mogelijk in de huishouding komen helpen?
LIEN VAN BUUREN en PIET OOSTERBROEK
„De Ploeg", Best (N.-B.)

HENGELO.

'n Loonactie bij Stork te Hengelo. De kranten brachten ons het bericht, dat D. W. Stork, juist nu er 'n actie gaande was om hooger loon, die nog wel op 'n staking kan uitdraaien, in den ouderdom van 72 jaar naar den fabrikantenhemel is afgereisd.

De vergadering waar men tot de loonactie besloot, was druk bezocht en er werd besloten tot het schriftelijk bij de directie en Metaalbond indienen der volgende voorstellen: 10 pCt. toeslag op loonen boven de 50 cent per uur en 15 pCt. verhooging op uurloonen beneden de 50 cent. Vaststelling van 6 vacantiedagen, uitbetaling der feest- en vacantiedagen naar het uur-inkomen en een uniforme regeling van het stukgeld van niet akkoordwerkers, met als minimum 15 pCt.

Het behoeft haast niet gezegd te worden, dat op het moment dat we deze regels schrijven, nog geen taal of teeken van de directie is ontvangen. En thans, waar een van de oudste leden der firma Stork en Co. door den dood is weggehaald, zal 't zeker nog wel 'n poosje langer duren eer men 'n antwoord ontvangt. Doch wat ons meer frappeert, zijn de erbarmelijke loontjes, welke gemiddeld genomen, bij Stork verdiend worden. We meenden (en de verwaande houding van vele arbeiders, die door de Storks worden uitgezogen, versterkte ons daarin) dat Stork niet alleen de naam had van 'n model-fabrikant, maar dit inderdaad ook was. Thans blijkt echter, dat het personeel van deze firma, evengoed als de arbeiders(sters) in de Twentsche textiel-industrie, nog moeten vechten om de meest elementaire eischen: loon, vacantiedagen, verwerkelijkt te krijgen.

Ja ja, 't is en blijft de oude geschiedenis, de arbeidende bevolking dwaas, arrogant en trots dat ze door 'n zekere familie worden uitgezogen tot op het bloed, en deze familie daardoor steeds grooter en machtiger makend, zoodat hunne fabrieken geheele stratenlengten beslaan, onderwijl hun paleizen al maar grooter en prachtiger worden, zoowel uit- als inwendig. 't Oude bijbelsche woord: „m'n vader heeft u met geesels gekastijd, maar ik zal u met schorpioenen kastijden" is bevestigd.

Een teeken des tijds. Ondanks het feit, dat er maar ongeveer 'n week gelegenheid is om te solliciteeren naar de betrekking van 4 agenten van politie te H., hebben zich meer dan 300 sollicitanten aangemeld.

Driehonderd liefhebbers, denkelijk komen er nog wel 'n 50 bij, voor 4 smeris-baantjes! 't Is werkelijk 'n bedroevend teeken des tijds, en wanneer niet spoedig de reinigende golf der revolutie dien geheelen vuilen stinkrommel wegvaagt, is het gevaar niet buitengesloten, dat we door gebrek aan zedelijke kracht allen in den afgrond terecht komen.

Protest-candidaten.

(Ingezonden).

Onder bovenstaand opschrift komt in No. 6 van „De Arbeider" een artikel voor, speciaal gericht tegen Bosma en ondergeteekende.

De schrijver beroept zich op uitspraken van Jo de Haas en Bouma en laat aan de hand v. h. „Nieuwsblad van Friesland" de practijk van de ex-kameraden (Bosma en mij), belichaamd in een voorstel tot heideontginning, zien.

Daarna komt de schrijver tot de conclusie, dat Bosma en ik binnen het jaar verwaterden waarvoor de soc.-dem. jaren noodig hadden en stempelt ons tot de reformisten in optima forma.

De schrijver schuift me in de schoenen dat ik eerst in den Raad van Schoterland beweerde dat de politie van de baan moest, doch in een volgende zitting beweerde, dat de politie wel noodig was, maar wel wat minder kon.

De schrijver meent dat 't meer dan tijd wordt dat aan dat walgelijk gedoe een eind komt.

Ziezoo, daar kunnen de ketters 't mee doen.

Geachte ex(?)-kameraad(?). Uw beroep op De Haas en Bouma heeft weinig zin. Althans: ik heb mij van de oude heiligen losgemaakt en wensch geen nieuwe heiligen te aanvaarden. En past u als volbloed anarchist evenmin.

Voordat we 't ontginningsvoorstel behandelen, (waaruit mijn verwatering moet blijken) eerst iets in 't algemeen.

Waarom zijn we socialist, anarchist of communist?

Omdat we met het stelsel, waaronder we leven, geen genoegen wenschen te nemen.

Een stelsel dat leidt tot rijkdom en armoede naast elkaar; dat huichelarij en bedrog kweekt; tot oorlog, materieele en geestelijke catastrophen leidt.

Welke zijn de middelen om hierin verandering te brengen? Vele! Wie heeft de waarheid omtrent de leugdelijkheid der middelen in pacht? Niemand!

Over één ding zijn we 't echter eens, nl. 't doel om een betere maatschappij te stichten.

Zoodra echter iemand de moed bezit voor te stellen practische bestaansverbeteringen door te voeren, staan de theoretici klaar, om elke poging bij voorbaat in 't slechtst mogelijke daglicht te plaatsen en de voorstellers te degradeeren tot.... vul zelf maar in.

Deze handelwijze ontstaat vermoedelijk doordat de theoretici zichzelf nog geen begrip gevormd hebben *hoe* ze tot deze maatschappij-verhoudingen kunnen komen. Ze weten alleen dat 't anders kan en moet. Omtrent het hoe en waardoor hebben ze zich geen rekenschap gegeven. Als anderen dit wel trachten te doen, weet men niets beters te doen dan vast te stellen dat deze „verwaterd" zijn en dus „ex-kameraden" zijn.

„Wij", d.w.z. vijf gemeenteraadsleden hebben een ontginningsvoorstel ingediend, waardoor o.i. bewerkstelligd kan worden dat 125 menschen uit de werkverschaffingsellende verlost kunnen worden en door 't klein veehoudersbedrijf een meer onafhankelijk en 50 % beter bestaan kunnen hebben.

Acht de schrijver zulks walgelijk gedoe of verwatering?

Sluit dit uit een strijd voor een socialistische maatschappij?

Zijn we daarom ex-kameraden? Neen vrind. Uw haat tegen 't kapitalisme speelt u parten. Ge ziet in elk een verwaterde, zoodra hij de theorie in practijk tracht om te zetten, omdat 't slechts zoo'n klein deeltje van uw begeeren is.

Bovendien voltrekt zich bij u zelf reeds, wat ge in ons veroordeelt.

Ge leest blijkbaar zelf reeds met belangstelling (ofschoon critisch) de verhandelingen in den Raad. Dat is de eerste stap op 't hellend vlak. Ge begaat daarbij de fout u te verlaten op een bourgeoisie-blad, waarin slechts ten deele 't gesprokene wordt weergegeven. En hoe wordt het dikwijls weergegeven?

'k Zal daarvan een klein staaltje weergeven en kom dan gelijkertijd bij de door u opgemerkte tegenstrijdigheid terzake afschaffing en bezuiniging der politie.

Bij de begrootingsvergadering lichtte ik bij de Algemeene Beschouwingen en de post „subsidie-werkverschaffing" toe, dat ontginning op groote schaal perspectief kon geven in 't algemeen en dat de rente der benoodigde gelden voor een gedeelte gevonden konden worden uit de post „subsidie voor werkverschaffing"; daarbij deelde ik mede, dat m.i. 3 der veldwachters afgeschaft konden worden als te zijn finaal overbodig, hetgeen een besparing van f 6000.— 's jaars kon geven. Bovendien wees ik op de onnut-heid der posten „subsidie politieschool", „vlaggen nationale feestdagen" etc.

Post voor post geargumenteerd met een eindcijfer van ruim f 23.000.—, kunnende dienen om 't gedachte plan te kunnen uitvoeren.

Is dat nu zoo walgelijk?

Bij de algemeene beschouwingen liet de verslaggever v. h. „Nieuwsblad v. Friesland" mij zeggen, dat ik alle veldwachters wilde afschaffen. Dat was totaal onjuist. Ik heb betoogd, dat we zelfs in de gegeven omstandigheden drie konden missen.

't Vooroordeel en laatdunkendheid heeft de verslaggever vermoedelijk parten gespeeld. Toen ik sprak van afschaffing van 3 veldwachters heeft hij doorgetrokken de gedachte dat ik alle veldwachters wilde afschaffen, hetgeen hij van mij verwachtte.

Wat ik zou „wenschen" speelde niet een rol; alleen wat ik momentelijk mogelijk achtte, had m.i. meer beteekenis. Inderdaad acht ik afschaffing van 3 veldwachters in de gemeente Schoterland mogelijk. En wanneer men een poging doet om mogelijkheden te verwerkelijken, is dat dan walgelijk gedoe? Of verwatering?

De onjuiste weergave door 't „Nieuwsblad van Friesland" van het door mij gesprokene, gaf een schijn van tegenstrijdigheid. Maar moet een anarchist (of niet verwaterde) de inhoud van een kapitalistische krant voetstoots aannemen? Of deed hij verstandiger zich eerst beter op de hoogte te stellen, desnoods door aan den ex(?)-kameraad zelf de toedracht der zaak te vragen?

Omtrent de uitdrukking „Want men komt niet tot de revolutie om de revolutie, maar uit wanhoop" 't volgende: M.i. ontstaat een revolutie niet „om", maar „tengevolge". Althans in verreweg de meeste gevallen. De meeste revolutie's volgen op een oorlog en wel in dat land, wat den oorlog verloren heeft; een uiting van ongenoegen over 't verloop van den oorlog, dus tengevolge van de handelingen van de kopstukken v. h. betrokken land. Dit zagen we in 1871 in Frankrijk, in 1917 in Rusland, in 1918 in Duitschland. Uit wanhoop of ontevredenheid over den gang van zaken. De opstandigheid der Drentsche en Friesche arbeiders in 1925 berustte op wanhoop. Niet op bewustheid. En toch heeft de opstandigheid haar nut gehad.

En toen een anti-rev. gemeenteraadslid de stelling verkondigde dat de politie in aantal op peil moest blijven om de revolutie te keeren, heb ik gezegd: „schep betere levensvoorwaarden voor de arbeiders, want naarmate de levenstoestanden der arbeiders beter worden, zal 't revolutiegevaar verminderen. En kunnen we dus diensvolgens het aantal veldwachters inkrimpen".

Dus niet, omdat ik de revolutie niet wensch, doch als tegenzet tegen bedoeld raadslid die daarom juist een overtallig aantal wilde handhaven.

Men kon mijn houding en de aanwending der middelen niet de meest juiste achten. Ik daarentegen meen dat ook langs dien weg iets is te bereiken en propaganda gemaakt kan worden. Niets behoeft me daarom te weerhouden directe actie te voeren en te propageeren. Men behoeft 't een niet om 't andere na te laten.

Meent men een betere weg te weten? Men wijze die klaar en duidelijk aan. Men kome echter niet met een theoretische wissel op de eeuwigheid aandragen. Wij wenschen niet alleen verbetering voor het verre nageslacht, doch 't bereikbare zoo spoedig mogelijk in toepassing te brengen.

Jubbega. S. BRINKSMA.

Onder de streep.

Ieder, die zich de weelde veroorlooft er kinderen op na te houden, weet, dat ziekteprocessen bij „jonge menschjes" over het algemeen wel hevig, maar ook spoedig uitgewoed zijn. Ik wist niet dat Ada, onze herstellende logé, die nu ongeveer een maand bij ons thuis is, in dit opzicht nog tot de kinderen kon gerekend worden. Het was merkwaardig hoe spoedig ze opknapte. 't Is waar, ze had bij ons een bijzonder liefderijke verpleging. Ze werd als 't ware met liefde overgoten om het zoo maar eens uit te drukken. Vooral door mij, maar ook door mijn vrouw en door Wim. Vroeger heetten de jongens: Willem, Pieter, Hendrik, en nou Wim, Pim, Henk. (De verliefdheid is intusschen gelijk aan die van vroeger gebleven). Ook mag ik niet vergeten dat mijn vrouw er leefregels op na houdt (en streng toepast), die wel is waar in strijd zijn met de voorschriften, die de mode geeft, maar die de gezondheidstoestand van de huisgenoote ten goede kwam. Zienderoogen ging ze dan ook van dag tot dag vooruit. De eenigste schaduwen van gedruktheid en stugheid, die zich voordeden, vielen samen met de bezoeken, die heur ouders bij ons aflegden en deze herinnerden mij er aan, dat ik moest trachten haar weer met heur papa en mama te verzoenen. Ik kon daar echter niet mee beginnen vóórdat de patiënt een geschikt object bleek te zijn. (Zooals met alles, moet je nooit iets willen waarvoor de tijd nog niet rijp is). Een enkele keer wierp ik een proefballonnetje op, maar zonder succes.... Totdat we heur ouders weer eens op bezoek hadden. Dat gebeurde meer. We genoten weer volop van de klachten over de regeering, die nog altijd de 10 % salarisverlaging, indertijd ingevoerd, niet had ingetrokken. Dat men als ambtenaar een stand in de maatschappij had op te houden en dat de regeering toch moest begrijpen dat dit met die 10 % verlaging onmogelijk kon. Dat de aardappelen wel duur maar goed en de gasdirecteuren ook duur maar niet goed waren. Dat er wel veel geld voor het huldeblijk aan de Groninger moeder zou binnen komen en als ze allemaal op 't bureau teekenden, vader, om geen mal figuur te slaan, ook wel mee moest doen, al konden ze 't geld best voor wat anders gebruiken. Dat ze al tweemaal 2 kwartjes aan een paar schooiers hadden betaald, om hun stoep van de sneeuw te ontdoen. Als ambtenaar kon vader toch zelf niet aan 't sneeuwscheppen gaan, terwijl de gemeente aan de riepen voor hun scholen nooit iets deed.

Dat ze heur vroegere werkvrouw hadden *laten loopen*, omdat die door heur 5 kinderen altijd te laat was en de nieuwe heur had *laten zitten*.... Een dreigende blik van mijn ega in de richting van mij bracht mij indachtig aan het verbod door het Ministerie van Binnenlandsche Zaken uitgevaardigd, om tijdens het bezoek van Ada's ouders geen debat te voeren, sarcastische toespelingen te maken, of moppen te tappen op het gesprokene. Ik bleef dus zwijgen en kwam onder het zeurende eentonig niets-om-'t-lijf-hebbend gebabbel van Ada's moeder (vader zei niets) in zoo iets als 'n wakend-droomende toestand. 't Was of ik uit de verte de oude zeur wel hoorde praten, zonder dat het gesprokene tot mij doordrong, van die bedriegers, die heur aanmaakturf hadden verkocht, dat geen aanmaakturf was en toen ze hem er van zei, heur hadden uitgescholden voor alles wat leelijk was, zoodat vader (hij zat in de keuken, want in de voorkamer trok de schoorsteen niet) in woede was opgesprongen en toen.... bulderde het geschut der „Zeven Provinciën", brulde het in mijn oor. Verschrikt, klaar wakker, sprong ik op en vulde aan: „En de luitenant-admiraal-generaal De Ruyter stapte aan wal".

Algemeene vroolijkheid, behalve bij mij. Vader kreeg een hoestbui van de lach. Mijn vrouw verslikte zich in heur thee. De zeurkous kreeg lachkrampen en de herstellende zieke had een plezier als een neger als hij de charleston danst. Alleen de kat keek me met heur groote oogen medelijdend verwijtend aan.

Wat was er gebeurd?

Het komt meer voor dat ik „entrance" ben, vooral direct na het middagmaal. Dan gaat Ada zacht naar de piano en speelt de treurmarsch van Chopin of een ander treurig lied waar de jeugd tegenwoordig negerdansen op danst en zoet en mild wordt dan mijn heele wezen. Nou was dit weer gebeurd (het opstaan bedoel ik) maar inplaats van zich links naar de piano had zij zich, achter mijn stoel, rechts omgedraaid en op het critieke moment de woorden uit de les in de vaderlandsche geschiedenis (die krijgt ze van mij) in 't oor gedonderd.

Ik ging weer zitten en keek wanhopig, met mijzelf verlegen, in de groote oogen van onze trouwe poes. Het was of zij tegen me zei: Eigen schuld, ouwe jongen, eigen schuld. Waarom jou onderworpen aan Ministrieele besluiten? Doe ik het ooit? En vaar ik er niet wèl bij? 't Was je plicht geweest om te spreken toen die vrouw zich beklaagde dat men van heur man's salaris 10 % had afgetrokken. Jij had moeten zeggen dat alle ambtenaren nog 10 % moest worden afgetrokken vanwege hun lamlendigheid.

En dat dit elk jaar herhaald zou moeten worden totdat ze begrepen dat als er één categorie van arbeiders is, die de macht in handen heeft om loondiefstal te voorkomen, het toch zeker wel die der ambtenaren is.

Eén dag zonder ambtenaren en de geheele staat zakt als een zoutzak in elkaar, omdat het een schijn-grootheid is. Zoudt gij meenen (zoo had ge moeten spreken in plaats van te slapen), dat een minister tegenover zijn dienaren woordbreuk zou durven plegen als hij wist dat ze hem ook maar één dag in den steek zouden laten? De ambtenaren schelden op Colijn.... onzin. Ze moeten op zich zelf schelden en zoolang ze dat niet doen, moeten ze elk jaar opnieuw 10 % bestolen worden. — Dat zeg ik jou.... slaapkop.... anarchist van niks. — Toen draaide poes zich om en slikte drie haren recht, die zich verstout hadden een anderen stand aan te nemen dan zij oirbaar achtte. Ik wou me verdedigen. 'k Wou zeggen, dat zij het onmogelijke eischte van ambtenaren. Dat die liever 10 % toegaven op een salaris van nul dan een minister ook maar eenmaal de tanden te laten zien. Dat de waardigheid van den stand dit evenmin toelaat dan 't sneeuw weg scheppen voor eigen deur. Dat....

Aan de zacht op en neer gaande beweging van een der pooten van poes (ze had die, om beter de plaats, welke ze wilde likken, te kunnen bereiken, recht in de hoogte gestoken) merkte ik dat het goede dier verschoond wilde blijven van mijn ambtenaars-verdedigingspleidooi en om mij te wreken heb ik Ada over de knie genomen en heur afgestraft, zooals men dat met een ondeugende bengel wel meer ziet doen. Toen lachten we allemaal en vanaf dat oogenblik was de gedwongenheid, welke er tot nog toe tusschen beide families had bestaan, verbroken.

PRAATVAER.

Rookt het SERIEMERK „DE ZAAIER", 6, 8 en 10 cent.

Zaterdag 3 Maart hopen onze geliefde Ouders

J. J. DE JONG
en
J. KOOTSTRA

hunne 40-jarige Echtvereeniging te herdenken.

Emmer-Compascuum, Febr. '28.

Hunne dankbare kinderen, behuwd- en kleinkinderen.

Eenigste kennisgeving aan familie, vrienden en bekenden.

Watdoetgij

om „De Arbeider" vooruit te brengen?

Vrije Soc. Vereen.
Hoogezand-Sappemeer.

Openbare Vergadering

op Zondag 26 Februari, in de bovenzaal van L. BOS, Sappemeer.

Spreker:
CHR. BOSMAN van Amsterdam.

Onderwerp:
Herman Heijermans.
(Lezing over fragmenten).

Aanvang 's nam. 3 uur. Entree 15 ct.

„DE DAGERAAD" GRONINGEN
(VEREEN. TOT BEV. DER VRIJE GEDACHTE).

Openbare Vergadering

op ZONDAG 26 FEBRUARI in „ONS HUIS", HEEREWEG.

Spreker: CHR. BOSMAN van Amsterdam.

Onderwerp:
Waarom Vrijdenker?

Aanvang half elf. Entree 15 ct. Debat vrij.

B. MOOK
Aanspreker Meeuwerderweg 168a.
Aanbevelend.

„DE DAGERAAD" GRONINGEN
(Ver. tot bevordering der Vrije Gedachte).

Cursusvergadering

op a.s. Woensdag 29 Febr., in het P.A.-S-Gebouw, W. A. Scholtenstr.

SPREKER: J. BIJLSTRA.

Onderwerp:
„De Psychologie v.h. Socialisme"
door HENDRIK DE MAN.

Aanvang 8 uur. Entree vrij.

Nieuwe en tweedehands Meubelen.
A. DE LEVIE, Zuiderdiep 87 en 99.
Teleph. 2751, Groningen.

Colporteurs! Zoo juist uitgegeven

de Liederen

Moederklacht der Natuur
De Ontwaakte en het
Lied van den Machinist

Prijs van deze liederen tezamen 5 cent, 25 stel f 1.00, 50 stel f 1.85, franco na ontvangst van het bedrag.

Eerstdaags verschijnt de plaat

„De Triomf der Arbeid"

in 4-kleurendruk, prijs per stuk f 0.50, per 10 stuks f 4.50, 25 stuks f 10.—. Doe reeds nu uwe bestellingen aan het Uitg.-Bureau

DE BRON
LAVENDELSTRAAT 87 -:- DEN HAAG